

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 16Co/7/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8111207403
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 02. 2012
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Anna Kovaľová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2012:8111207403.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anny Kovaľovej a z členov senátu JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Martina Filákovského v právnej veci žalobcu: Orange Slovensko, a.s., so sídlom Prievozská 6/A, Bratislava, IČO: 35 697 270, právne zastúpeného Mgr. Martinom Katriakom, advokátom so sídlom v Bratislave, Dr. Vladimíra Clementisa 10, proti žalovanému: F. F., nar. XX. XX. XXXX, posledne bytom Y. T., X. K. XX, X., t. č. na neznámom mieste, zastúpený opatrovníčkou F. B., tajomníčkou Krajského súdu v Prešove, o zaplatenie 806,60 Eur a prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 23. 11. 2011 č. k. 11C 225/2011-40 takto jednohlasne

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok s výnimkou výroku, ktorým súd zaviazal žalovaného na zaplatenie 142,72 Eur s prísl.

Žalobca nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania a žalovanému sa ich náhrada nepriznáva.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom prvostupňový súd určil, že zmluvná podmienka v dodatkoch k zmluve o pripojení zo dňa 01. 10. 2008 a v zmluve zo dňa 20. 06. 2008 v časti: „v prípade porušenia niektorej z povinností účastníka uvedenej v bode 2.3 alebo 2.4 tohto článku je účastník povinný uhradiť Podniku zmluvnú pokutu vo výške 10.000,-Sk“, je neprijateľná. Zároveň žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi 142,72 Eur s úrokmi z omeškania vo výške 10 % ročne od 27. 02. 2009 do zaplatenia v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobu v prevyšujúcej časti zamietol a vyslovil, že účastníci nemajú nárok na náhradu trov konania.

Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že súd môže v rozsudku, ktorý sa týka sporu zo spotrebiteľskej zmluvy, aj bez návrhu vysloviť, že určitá podmienka používaná na spotrebiteľských zmluvách dodávateľom je neprijateľná. Vo vzťahu k tomuto určeniu súdom poukázal, že žalobca ponúka svoje služby spotrebiteľom prostredníctvom štandardných typových zmlúv, ktoré má vopred pripravené a v ktorých spotrebiteľia zmluvné podmienky nemôžu ovplyvniť. To platí aj pre zmluvnú pokutu, ktorú žalobca žiada od spotrebiteľov zaplatiť vždy v nezmenenej výške bez ohľadu na to, aký čas zostáva do konca doby viazanosti. Poukázal na to, že reálne môže nastať situácia, že spotrebiteľ zaplatí 23 paušálnych mesačných poplatkov a pre nezaplatenie posledného poplatku uplatní žalobca rovnakú zmluvnú pokutu ako v prípade omeškania sa spotrebiteľa na úvod 2-ročného zmluvného vzťahu. Konštatoval síce, že v danom prípade žalovaný porušil zmluvu hneď na začiatku zmluvného vzťahu a teda môže sa javiť, že jeho obavy z poškodzovania spotrebiteľa nie sú na mieste. Zdôraznil však, že súdna kontrola štandardných zmlúv je postavená na absolútnej neplatnosti neprijateľných klauzúl a v tej súvislosti poukázal na úpravu spotrebiteľských zmlúv obsiahnutých aj v Smernici Rady 93/13/EHS z 05. 04. 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Preto by bolo v rozpore s úpravou

spotrebiteľských zmlúv, a teda aj Smernice Rady 93/13/EHS, ak by sa neprijateľnú podmienku jednej spotrebiteľ chránil a druhý nie. Rozhodujúce je teda, či problémová zmluvná podmienka v spotrebiteľskej zmluve je objektívne spôsobilá poškodiť spotrebiteľa. Prvostupňový súd nevidel riešenie len vo vyslovení čiastočnej neplatnosti zmluvnej pokuty, pretože je problematické nastaviť výšku zmluvnej pokuty tak, aby plnila význam pre dodávateľa a nepoškodzovala spotrebiteľa. Poukázal, že osobitné normy v ust. § 52 a násl. OZ, ktoré regulujú spotrebiteľské vzťahy majú prednosť pred všeobecnými ustanoveniami záväzkového práva v Občianskom zákonníku, preto nepristúpil k aplikácii moderačného ustanovenia uvedeného v ust. § 545a Občianskeho zákonníka a s poukazom na ust. 153 ods. 3 O. s. p. vyslovil neprijateľnosť zmluvnej podmienky konkretizovanej vo výroku tohto rozhodnutia.

Výrok o trovách konania odôvodnil podľa ust. 142 ods. 2 O. s. p. a úspešnému žalobcovi nárok na náhradu trov konania podľa ust. § 151 ods. 1 nepriznal, lebo si ich neuplatnil.

Proti tomuto výroku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie oprávnený proti výroku, ktorým súd určil, že zmluvná podmienka týkajúca sa dojednania zmluvnej pokuty je neprijateľná. Ďalej proti výroku, ktorým súd žalobu v prevyšujúcej časti zamietol a proti výroku o trovách konania. V odvolaní poukázal, že právny názor prvostupňového súdu týkajúci sa nároku na zaplatenie zmluvnej pokuty považuje za nesprávny. Uviedol, že sankcia nedodržania riadneho plnenia si povinnosti bola vyvážená výhodami spotrebiteľa, ktoré získal pri uzatvorení dodatkov, pričom o uzatvorenie dodatku požiadal sám žalovaný s úmyslom získať k používaniu mobilné telefóny za zľavnenú cenu a získať ďalšie zvýhodnenia, ktoré ponúkal pri zvolených programoch po aktivácii SIM-kariet. Dojednanie zmluvnej pokuty ako zabezpečovacieho inštitútu je v súlade s platnými právnym poriadkom Slovenskej republiky, pretože jasne a zrozumiteľne uviedol, že hneď pri uzatvorení dodatkov poskytol žalovanému zlacnené mobilné telefóny a žalovaný sa zaviazal, že zotrvá v zmluvných vzťahoch s ním po dohodnutú dobu. Žalobca neplnením povinnosti zo strany žalovaného neprišiel len o tú sumu, o ktorú poskytol lacnejšie mobilné telefóny, ale aj o bližšie nešpecifikované plnenie, ktoré by mu žalovaný poskytol za predpokladu, žeby zotrval po stanovenú dobu v zmluvných vzťahoch. Dojednanie zmluvnej pokuty, ako aj jej výšky preto nemohlo spôsobiť nerovnováhu medzi účastníkmi zmluvného vzťahu. Dôvodom uzatvorenia dodatkov bola pre žalovaného možnosť získať za veľmi výhodné ceny mobilné telefóny, za ktoré by musel zaplatiť omnoho vyššiu cenu. Mohol získať aj ďalšie zvýhodnenie v cenách za telekomunikačné služby, a to za jednej podmienky, že v rámci dohodnutej doby viazanosti bude využívať služby dohodnuté v zmluvách a za tieto služby bude riadne a včas platiť. Žalobca pre využívanie týchto výhod požadoval, aby žalovaný zotrval v zmluvných vzťahoch a naďalej využíval jeho služby a platil za ne cenu. Pre zabezpečenie splnenia tejto podmienky požadoval pre poskytnutie týchto výhod (teda sankciu za porušenie tejto podmienky) boli dohodnuté zmluvné pokuty, pričom výška zmluvných pokút závisela predovšetkým od hodnoty telefónov. Súd sa vôbec nezaoberal skutočnosťou, že dané mobilné telefóny si mohol žalovaný kúpiť rovnako aj bez akejkoľvek hrozby sankcie za nedodržanie riadneho plnenia svojich povinností počas doby viazanosti. Mohol si vybrať lacnejšie mobilné telefóny taktiež za symbolickú cenu, s ktorým by boli spojené zmluvné pokuty v nižšej cene. Teda možnosť výberu naznačuje aj tabuľkovo zvýraznené podmienky v dodatkoch. Takéto zvýraznenie podmienok nasvedčuje tomu, že zmluvné podmienky boli zvýraznené a že žalovaný si ich bol vedomý pri podpise a nemožno pochybovať o tom, že nebola narušená požiadavka dôvery na škodu spotrebiteľa. Možnosť voľby a prispôsobenia si zmluvných podmienok je jednoznačne zabezpečená individuálnosťou dohody medzi účastníkmi. Žalovaný teda mal možnosť výberu, mohol uzavrieť kúpnu zmluvu so žalobcom alebo iným predajcom, pričom si musel byť vedomý, že s hodnotou vybraného telefónu stúpa aj výška zmluvnej pokuty, ktorá zabezpečuje plnenie si povinností a zľavnenú cenu si upraví vzhľadom na iné podmienky dodatku. Vzhľadom na tieto skutkové okolnosti pri uzatváraní zmlúv a dodatkov k zmluvám mal žalovaný ako spotrebiteľ dostatočnú vyjednávaciu silu a mohol vplývať na obsah dodatkov. Vzhľadom na všetky výhody, ktoré žalovaný na základe uzatvorenia dodatkov k zmluvám získali je výška dohodnutých zmluvných pokút primeraná, objektívne nespôsobilá poškodiť žalovaného ako spotrebiteľa. Navrhol, aby odvolací súd zmenil napadnuté rozhodnutie tak, aby zrušil výrok, ktorým určil dohodnutú zmluvnú podmienku za neprijateľnú a priznal mu náhradu trov konania vo výške 204,86 Eur pozostávajúcich zo zaplateného súdneho poplatku za návrhu, súdneho poplatku za odvolanie a trov právneho zastúpenia.

Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad uvedených v ust. § 212 O. s. p., vec prejednal v súlade s ust. § 214 ods. 2 O. s. p. a zistil, že súd prvého

stupňa správne zistil skutkový stav veci, správne vyvodil právny záver a vo veci aj správne rozhodol, pričom odvolací súd konštatuje správnosť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, na ktoré v plnom rozsahu poukazuje.

Žalobca vymedzil rámec svojho odvolania špecifikovaním odvolacích námietok, pričom jeho odvolanie smerovalo len proti tej časti rozhodnutia, ktorým prvostupňový súd určil, že zmluvná podmienka týkajúca sa dojednaní zmluvnej pokuty v zmluvách zo dňa 01. 10. 2008 a 20. 06. 2008 je neprijateľná., ďalej vo výroku, ktorým súd žalobu v prevyšujúcej časti zamietol a vo výroku, ktorým vyslovil, že účastníci nemajú nárok na náhradu trov konania.

Odvolací súd je názoru, že nejde o individuálne dojednané zmluvné ustanovenie podľa § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka ako to namietal žalobca v odvolaní. Podľa ust. § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka totiž za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

Je potrebné k tomu dodať, že žalobca ako dodávateľ zmluvnú pokutu s odporcom ako spotrebiteľom osobitne nevyjednával, pretože zmluvná pokuta je dojednaná za rovnakých podmienok vo všetkých zmluvách. Žalobca menil len výšku zmluvnej pokuty.

Základným princípom spotrebiteľských zmlúv je, že nesmú obsahovať neprijateľnú podmienku, teda také zmluvné dojednanie, ktoré spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a to pod sankciou absolútnej neplatnosti takejto podmienky. Zákonodarca v Občianskom zákonníku v súvislosti s nerovnováhou v právnom pomere medzi spotrebiteľom a dodávateľom uzákonil § 53 ods. 1 preventívne predpisy, teda ustanovenia, na základe ktorých ich nesmie obsahovať spotrebiteľská zmluva. Na základe tohto ustanovenia (§ 53 Občianskeho zákonníka) bol do spotrebiteľskej legislatívy zavedený generálny zákaz použitia neprijateľných zmluvných podmienok spotrebiteľských zmlúv. Porušenie tohto zákazu je sankcionované neplatnosťou dotknutých neprijateľných zmluvných podmienok (§ 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka).

Občiansky zákonník opierajúci sa o príslušné smernice EÚ, najmä však Smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vychádza pri zákaze neprijateľných zmluvných podmienok z toho, že v spotrebiteľských zmluvách často vystupujú nerovné subjekty.

Ust. § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka má povahu kogentnej právnej normy, ktorá dodávateľom výslovne zakazuje použiť v spotrebiteľských zmluvách také zmluvné dojednanie, ktoré spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach zmluvných strán na úkor spotrebiteľa. Podľa ust. § 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciou spojenú s nespĺnením jeho záväzku.

Odvolací súd konštatuje, že práve zmluvné dojednanie, obsiahnuté v oboch zmluvách, týkajúce sa zmluvnej pokuty, považuje za neprijateľné zmluvné dojednanie, ktoré spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

Pokiaľ však ide o spotrebiteľský vzťah, musí ísť o takú zmluvnú pokutu, ktorá obstoje v rámci povinnej súdnej kontrole neprijateľných podmienok so zreteľom na povahu, obsah a osobitosť právneho úkonu, so zreteľom na vzájomné práva a povinnosti účastníkov spotrebiteľských zmlúv a v neposlednom rade aj so zreteľom na sankcionovanie nesplnenia povinnosti na strane oboch účastníkov zmluvy.

Spotrebiteľské veci už pri samotnom utváraní zmluvy by nemal byť príslušný alebo výlučne sankcionovaný zmluvnou pokutou len jeden účastník zmluvy, a to spotrebiteľ. Táto skutočnosť na prvý pohľad vyznieva v neprospech jedného účastníka zmluvy, pričom treba konštatovať, že žalobca

ako dodávateľ nie je nijako sankcionovaný v súvislosti s prípadným nesplnením povinnosti na jeho strane. V tomto smere sa kladie veľký dôraz na dodávateľa, ktorý pripravuje obsah zmluvy, a ktorý obsah spotrebiteľ nijako neovplyvňuje, aby teda bol dôsledný pri dojednávani pri ďalších zmluvných dojednaniach ako je zmluvná pokuta. Predovšetkým tým, aby slabšia strana spotrebiteľských zmluvách bola dostatočne informovaná o následkoch nesplnenia povinnosti.

Odvolací súd sa stotožnil s konštatovaním súdu prvého stupňa, že v danej veci zmluvnú pokutu treba považovať ako neprímeranú sankciu. aj z hľadiska času, kedy dodávateľ vôbec nerozlišuje situáciu, keď v dôsledku nezaplatenia ceny dôjde k ukončeniu zmluvy napr. jeden mesiac pred uplynutím doby viazanosti s prípadom, keď spotrebiteľ nezaplatí cenu hneď v prvý mesiac viazanosti, teda na jeho začiatku. Zmluvná pokuta napríklad patrí dodávateľovi podľa zmluvného dojednanja aj v prípade, ak nedôjde k ukončeniu zmluvy, pretože stačí len úkon spotrebiteľa, ktorý smeruje k ukončeniu zmluvy, pričom ukončenie ako také vôbec nemusí ani nastať. Ďalším aspektom je aj samotná výška zmluvnej pokuty vo vzťahu k predmetu zmluvy.

Je zrejmé, že žalobca odvíja právo na zaplatenie zmluvnej pokuty z nesplnenia povinnosti zaplatiť splatné faktúry za poskytnuté služby, avšak následne podľa pokusu o pokonávku zo dňa 12. 02. 2009 odstúpil od zmluvy v zmysle ust. § 43 ods. 5 písm. b) zákona č. 610/2003 Z. z. o elektronických komunikáciách. Tiež odvolací súd poukazuje na to, že zmluvná pokuta bola dojednaná len pre prípad nezaplatenia splatnej ceny za služby, resp. porušenia povinnosti upravených a vymedzených v článkoch dodatku, ktoré nesúvisia s predajom mobilného telefónu, alebo iného koncového zariadenia, ktorým užívateľ prijíma služby. V tejto súvislosti je potrebné poukázať, že žalobca ako dodávateľ si vyhradil v zmluve ďalšie právo na náhradu škody v súvislosti s poskytnutou zľavou so spotrebiteľskej ceny odpredaného zariadenia, a to v čl. 3 Záverečné ustanovenia bod 3.7. Preto odvolací súd námietky žalobcu v súvislosti s možnosťou odpredaja mobilných telefónov a výšku ich hodnoty, nepovažoval za právne významné, skôr účelové, pretože prípadná cena takéhoto koncového zariadenia a výška zľavy nemajú žiadny vplyv na posúdenie primeranosti zmluvnej pokuty.

Odvolací súd sa nestotožnil ani s ďalšou námietkou žalobcu, že v danom prípade bola jednoznačne zabezpečená individuálnosť dohody medzi účastníkmi, kedy spotrebiteľ mal možnosť ovplyvniť obsah zmluvných podmienok, mal možnosť výberu, mohol uzavrieť kúpnu zmluvu so žalobcom alebo iným predajcom. V súvislosti s touto námietkou odvolací súd dodáva, že zákonodarca v ust. § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka vymedzil pojem individuálne dojednané podmienky. Vymedzenie tohto pojmu však nadväzuje na ust. § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktoré z rozsahu zákazu neprijateľných zmluvných podmienok vylučuje právne individuálne dojednané zmluvné podmienky. V prípade individuálne dojednaných spotrebiteľských zmlúv sa nepostupuje podľa ust. § 53 Občianskeho zákonníka, ale štandardným spôsobom sa posúdi či zmluva je platná z hľadisk uvedených v ust. § 34 a nasl. Občianskeho zákonníka. Zákonodarca prevzal vymedzenie individuálne dojednaných podmienok z čl. 3 ods. 2 Smernice Rady 93/13/EHS. Podľa neho sa zmluvná podmienka nepovažuje za individuálne dojednanú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky najmä v súvislosti s predbežnou formulovanou štandardnou zmluvou. Preto ustanovenia o neprijateľných zmluvných podmienkach sa použijú vždy vtedy, keď dodávateľ pripraví zmluvné podmienky (klauzuly) vopred, a preto spotrebiteľ nemohol ovplyvniť ich obsah. V praxi ide prípady, keď má dodávateľ vopred naformulované svoje všeobecné obchodné podmienky a spotrebiteľ nemôže zmeniť alebo doplniť ich obsah, má len možnosť prijať tieto podmienky a uzavrieť zmluvu s dodávateľom alebo neprijať návrh zmluvy a neuzavrieť tak zmluvu. Preto ak spotrebiteľ návrh dodávateľa, ktorý obsahuje jeho podmienky prijme, potom sa obsah zmluvy posúdi z toho hľadiska, či neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky, ktoré môžu spôsobiť značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach zmluvných strán. Zmluva sa posúdi najmä z toho hľadiska, či neobsahuje niektoré z neprijateľných podmienok uvedených v ust. § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka.

V ust. § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka je zakotvená vyvrátiteľná právna domnienka, že každá zmluva medzi spotrebiteľom a dodávateľom sa nepovažuje za dojednanú individuálne, ale považuje sa za zmluvu štandardnú, pokiaľ nie je poskytnutý dôkaz o opaku. Túto domnienku je povinný vyvracať dodávateľ, nie spotrebiteľ. Dodávateľ, teda žalobca však tvrdenia, žeby malo ísť o individuálnu dohodu

medzi účastníkmi, nepreukázal a odvolací súd jeho tvrdenie považoval len v rovine účelovej. V konaní pred súdom prvého stupňa bolo jasne preukázané, že žalobca ponúkol svoje služby prostredníctvom štandardnej typovej zmluvy, ktorá bola vopred pripravovaná a spotrebiteľ zmluvné podmienky nemohol ovplyvniť. Pričom výška tejto zmluvnej pokuty ostala v nezmenenej výške bez ohľadu na to, aký čas zostáva do doby viazanosti. Z týchto podstatných dôvodov odvolací súd správne vyhodnotil jednotlivé skutkové zistenia a prijal k nim aj správne právne závery vzhľadom k tomu, že zmluvná pokuta bola dojednaná ako súčasť spotrebiteľskej zmluvy.

Ak teda žalobca ako dodávateľ svoj nárok na zmluvnú pokutu odvodzoval z neprijateľnej zmluvnej podmienky, medzi ktorú zaiste patrí aj podmienka týkajúca sa toho, že požadoval od spotrebiteľa, ktorý nespĺnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nespĺnením záväzku (§ 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka) dôvodne potom súd z tohto dôvodu nepriznal právo žalobcovi a v zmysle ust. § 153 ods. 4 O. s. p. určil takúto zmluvnú podmienku ku každej jednotlivéj zmluve za neprijateľnú priamo vo výroku rozhodnutia.

So zreteľom na vyššie uvedené preto odvolací súd bol názoru, že napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa je vecne správne a rozsudok v zmysle ust. § 219 O. s. p. ako vecne správny potvrdil.

Predmetom preskúmania odvolacím súdom nebol výrok súdu prvého stupňa, ktorým súd zaviazal žalovaného na zaplatenie 142,72 Eur s prísl. z titulu nezaplatenej ceny za poskytnuté mu služby.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ust. § 224 O. s. p. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O. s. p. a vyslovil, že žalobca nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania, keďže bol neúspešný a žalovaný si ich neuplatnil, resp. mu ani nevznikli.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.